ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
BİLGİ İŞLEM DAİRE BAŞKANLIĞI
SÖZLEŞMELİ BİLİŞİM PERSONELİ İLANI

Üniversitemiz Bilgi İşlem Daire Başkanlığında tam zamanlı olarak istihdam edilmek üzere 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 6'ncı maddesi ile bu maddeye dayanılarak yayımlanan "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Büyük Ölçekli Bilgi İşlem Birimlerinde Sözleşmeli Bilişim Personeli İstihdamına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik"in 8. maddesi uyarınca, aşağıda belirtilen ünvan, adet, nitelik ve şartlarda Üniversitemiz tarafından gerçekleştirilecek **yazılı sınav başarı sırasına göre** yapılacak yerleştirme ile **2 (iki) Sözleşmeli Bilişim Personeli** alınacaktır.

ÖSYM tarafından 2024 yılında yapılan Kamu Personel Seçme Sınavı KPSS (P3) puanının yüzde yetmişi (%70) ile Yabancı Dil Sınav (İngilizce) puanının yüzde otuzunun (%30) toplamı esas alınarak, usulüne uygun başvuran ve genel ile özel şartları sağlayan adaylardan, **her bir pozisyon için ayrı ayrı** en yüksek puanlı adaydan başlamak üzere oluşturulacak sıralamaya göre, alım yapılacak sözleşmeli bilişim personeli pozisyonunun **10 (on) katı** aday giriş (yazılı) sınavına alınacaktır.

-KPSS Puanı olmayan veya belge ibraz etmeyen adayın KPSS puanı 70 olarak değerlendirilir.
-Yabancı Dil Sınav puanı olmayan veya belge ibraz etmeyenlerin yabancı dil puanı 0 (sıfır) olarak değerlendirilir.
-KPSS ve YDS puan sonucu belirlenen sıralamaya göre, son sırada aynı puana sahip birden fazla adayın bulunması halinde, bu kişilerin tamamı giriş (yazılı) sınavına kabul edilir.

Yazılı sınava girme hakkı kazanan adayların listesi Üniversitemiz Bilgi İşlem Daire Başkanlığı internet sayfasında (https://bidb.metu.edu.tr) ve Personel Daire Başkanlığı internet sayfasında (https://pdb.metu.edu.tr) "Duyurular" bölümünde ilan edilecektir. Bu ilan tebliğ mahiyetinde olacağından, ilgililere ayrıca tebligat yapılmayacaktır.

Görev Yeri (İl)	**KPSS Puan Türü**	**KPSS Taban Puan**	**Değerlendirme Kriteri**	**Bilişim Personeli Pozisyonu**	**İstihdam Edilecek Personel Sayısı**	**Ücret (657 S.K. 4/B md.ne göre istihdam edilenlerin sözleşme ücreti tavanının … katına kadar)**
Merkez (Ankara)	2024 KPSS (P3)	70	Yazılı sınava giriş için değerlendirme: KPSS*(%70) +YDS*(%30) Yazılı sınav sonucu değerlendirme: Yazılı sınav puanı*(%100)	Kıdemli Yazılım Geliştirme Uzmanı	1	3 katına kadar
				Sistem Yöneticisi	1	2 katına kadar

Adaylar, Sözleşmeli Bilişim Personeli pozisyonlarından **sadece birine** başvuru yapabilecektir.

1- BAŞVURU ŞARTLARI

A-GENEL ŞARTLAR

a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48'inci maddesinde belirtilen şartları taşımak,

b) Fakültelerin dört yıllık bilgisayar mühendisliği, yazılım mühendisliği, elektrik mühendisliği, elektronik mühendisliği, elektrik ve elektronik mühendisliği, elektrik-elektronik mühendisliği ve endüstri mühendisliği bölümlerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak,

c) (b) bendinde belirtilenler dışında kalan dört yıllık eğitim veren fakültelerin mühendislik bölümlerinden, fen-edebiyat, eğitim ve eğitim bilimleri fakültelerinin, bilgisayar ve teknoloji üzerine eğitim veren bölümleri ile istatistik, matematik ve fizik bölümlerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak, **(Bu maddede belirtilen yükseköğretim mezunları aylık brüt sözleşme ücret tavanının 2 katı ödenecek pozisyonlar için başvuru yapabilirler),**

d) Yazılım, yazılım tasarımı ve geliştirilmesi ile bu sürecin yönetimi konusunda veya büyük ölçekli ağ sistemlerinin kurulumu ve yönetimi konusunda, **ücret tavanı iki katı için en az 3 (üç) yıllık, diğerleri için en az 5 (beş) yıllık mesleki tecrübeye sahip olmak** (Mesleki tecrübenin belirlenmesinde; bilişim personeli olarak 657 sayılı Kanuna tabi kadrolu veya aynı Kanunun 4'üncü maddesinin (B) bendi ya da 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi sözleşmeli statüdeki hizmetler ile özel veya kamu kesiminde sosyal güvenlik kurumlarına prim ödenmek suretiyle işçi statüsünde bilişim personeli olarak geçtiği belgelenen hizmet süreleri dikkate alınır),

e) Bilgisayar çevre birimlerinin donanımı ve kurulan ağ yönetimi güvenliği hakkında bilgi sahibi olmaları kaydıyla güncel programlama dillerinden en az ikisini bildiğini belgelemek,

f) "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Büyük Ölçekli Bilgi İşlem Birimlerinde Sözleşmeli Bilişim Personeli İstihdamına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik"te belirtilen hususları kabul etmek,

g) Erkek adaylar için muvazzaf askerlik hizmetini yapmış, ertelemiş veya muvazzaf askerlik hizmetinden muaf ya da yedek sınıfa geçirilmiş olmak.

B-ÖZEL ŞARTLAR:

Kıdemli Yazılım Geliştirme Uzmanı (.Net) (1 kişi-Tam Zamanlı-14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre istihdam edilenlerin sözleşme ücreti tavanının 3 katına kadar)

a) .Net ortamında yazılım geliştirme konusunda en az 5 (beş) yıllık tecrübe sahibi olmak ve belgelendirmek,

b) C# programlama dili ile uygulama geliştirme konusunda tecrübeli olmak,

c) .Net MVC ve/veya .Net Core ile uygulama geliştirme konusunda tecrübeli olmak,

d) Web servisleri (SOAP, REST) teknolojileri hakkında tecrübeli olmak,

e) JQuery, Javascript AJAX, HTML, HTML5, CSS vb. web teknolojilerinde tecrübe sahibi olmak,

f) Visual Studio kullanımında ileri seviyede deneyimli olmak,

g) MSSQL, Oracle, PostgreSQL veri tabanları ile entegre uygulama geliştirmiş olmak,

h) Versiyon Kontrol Sistemlerini (TFS, GIT) kullanmış olmak,

i) Yazılım yaşam döngüsü ve güvenli yazılım geliştirme konularında bilgi sahibi olmak,

j) Nesneye yönelik programlama, SOLID prensipleri, diğer tasarım desenleri, test güdümlü programlama ve refactoring konularında deneyimli olmak,

k) AGILE ve SCRUM proje yönetim metodolojileri hakkında bilgi sahibi olmak.

Sistem Yöneticisi (1 kişi-Tam Zamanlı-14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre istihdam edilenlerin sözleşme ücreti tavanının 2 katına kadar)

a) Büyük ölçekli bilgi işlem merkezlerinde, sistem yönetimi alanında en az 3 (üç) yıl sistem uzmanı/yöneticisi olarak çalışmış olmak ve bunu belgelemek,

b) Linux işletim sistemleri ve türevlerinde en az orta düzey bilgi ve tecrübeye bilgi ve tecrübeye sahip olmak.

c) Windows Server işletim sistemlerinin kurulumu, yönetimi ve temel hizmetleri konularında bilgi ve tecrübeye sahip olmak,

d) Linux işletim sistemi için ileri derecede betik dili (bash, v.b.) kullanmış olmak,

e) Sunucu sanallaştırma platformları hakkında bilgi sahibi olmak,

f) VMware sunucu sanallaştırma ortamı kurulum, konfigürasyon, yönetim ve bakımı konularında en az orta seviye bilgi ve tecrübeye sahip olmak,

g) Yedekleme sistemlerinin kurulumu, konfigürasyonu ve yönetimi konularında ileri seviye bilgi ve tecrübeye sahip olmak,

h) Web sunucu servislerinin kurulumu, yapılandırması ve yönetimi konusunda bilgi ve tecrübeye sahip olmak,

i) Veritabanı yönetim sistemlerinin kurulumu, konfigürasyonu ve yönetimi konularında bilgi ve tecrübeye sahip olmak,

j) Monitörleme araçlarının kurulumu, konfigürasyonu ve yönetimi konusunda bilgi sahibi olmak,

k) Temel network konularında en az orta seviye bilgi ve tecrübeye sahibi olmak,

l) Veri depolama mimarileri kurulum, yönetim, bakımı ve konfigürasyonu konusunda bilgi sahibi olmak,

m) Açık kaynak kodlu e-posta servislerinin (örneğin Postfix, Dovecot) kurulumu, yönetimi, güvenliği ve optimizasyonu konularında bilgi ve tecrübeye sahip olmak,

n) Temel bilgi güvenliği prensipleri, ISO 27001, altyapı güvenliği (erişim kontrolü, sertifika yönetimi) ve yedekleme/felaket kurtarma (DR) konularında bilgi sahibi olmak,

o) LDAP(OpenLDAP) ve Active Directory (AD) dizin hizmetlerinin kurulumu, konfigürasyonu, entegrasyonu ve yönetimi konularında bilgi ve tecrübeye sahip olmak,

p) Merkezi kimlik doğrulama sistemleri kurulum ve işletme konularında bilgi sahibi olmak,

q) Konteyner mimarisi (Docker, Kubernetes, OpenShift vb.) konusunda bilgi ve tecrübeye sahip olmak,

r) Git ve GitLab/GitHub/Bitbucket kullanımı ve yönetimi konusunda bilgi ve tecrübeye sahip olmak

s) Sunucu donanımları ve konfigürasyonları (disk, Ethernet, HBA, RAID vb.) hakkında bilgi ve tecrübeye sahip olmak,

t) Veri Merkezi altyapı bileşenleri konusunda kurulum, yönetim ve dizayn etme konularında bilgi ve tecrübeye sahip olmak.

2- BAŞVURU ŞEKLİ, YERİ ve TARİHİ

a) Başvurular, **20/08/2026 - 03/09/2026 tarihleri arası saat 23:59'a kadar** e-Devlet platformu üzerinden "Orta Doğu Teknik Üniversitesi-Kariyer Kapısı-Kamu İşe Alım" veya https://kariyerkapisi.gov.tr/isealim internet adresi üzerinden alınacaktır.

Adayların başvuru işlemini tamamladıktan sonra "Başvurularım" ekranından başvurularının tamamlanıp tamamlanmadığını kontrol etmeleri gerekmektedir. "Başvurularım" ekranından "Başvuru Alındı" ibaresi görülmeyen hiçbir başvuru değerlendirmeye alınmayacaktır.

Kariyer Kapısı (https://kariyerkapisi.gov.tr/isealim) adresi üzerinden başvuru yapmayan adayların talepleri dikkate alınmayacak, bu duyuruda belirtilen esaslara uygun olmayan, posta yolu veya şahsen müracaat şeklinde yapılan başvurular kabul edilmeyecektir.
Müracaatların sona ermesinden sonra adayın başvuru bilgilerinde hangi nedenle olursa olsun kesinlikle değişiklik yapılmayacaktır.

b) Adaylar sözleşmeli bilişim personeli pozisyonlarından **sadece birine** başvuru yapabilecek, birden fazla pozisyona yapılan başvurular ile usulüne uygun ve/veya zamanında yapılmayan başvurular geçersiz sayılacaktır.

c) Adayların verdikleri beyanlar ile sundukları başvuru belgelerinin sorumluluğu kendilerine aittir. Yüklenmesi istenen belgelerin eksik olması veya okunaklı olmaması halinde veya nitelikleri uygun olmayan adayların müracaatlarına işlem yapılamayacaktır.

3- BAŞVURU İÇİN GEREKLİ BELGELER

a) **Fotoğraflı Özgeçmiş Formu:** Bilgi İşlem Daire Başkanlığının resmi web sitesinde (https://bidb.metu.edu.tr) ve Personel Daire Başkanlığı internet sayfasında (https://pdb.metu.edu.tr) yayımlanacak matbu form indirilerek doldurulacak, ıslak imza ile imzalanacak ve ilgili form, pdf veya jpeg formatında başvurunun oluşturulacağı ekranın ek dosya kısmına yüklenecektir.

b) **Diploma veya mezuniyet belgesi veya YÖK onaylı denklik belgesi:** Sisteme yüklenmesi gerekmektedir.

c) **Erkek adaylar için askerlik durumunu gösterir belge.** (Askerliğini yapmış ise terhis, askerlikten muaf ise muaf belgesi.)

d) **Adli Sicil Kaydı Belgesi.** (Sistem tarafından otomatik olarak çekilecektir.)

e) **Yabancı Dil (İngilizce) Bilgisi Seviye Tespit Sınavı:** YDS/e-YDS veya Yükseköğretim Kurulunca YDS'ye denk kabul edilen sınav sonuç belgesinin pdf ya da jpeg formatında yüklenmesi gerekmektedir. Yabancı dil puanı olmayan veya belge ibraz etmeyen adayın yabancı dil puanı 0 (sıfır) olarak değerlendirilecektir.

f) **KPSS Sonuç Belgesi (varsa):** 70 ve üstü KPSS puanı olan adayların sonuç belgesini yüklemeleri gerekmektedir. KPSS puanı olmayan veya belge ibraz etmeyen adayın KPSS puanı 70 (yetmiş) olarak değerlendirilir.

g) **Denklik Gösterir Belge**: Yurtdışındaki üniversitelerin "genel ve özel şartlar altında yer alan bölümlere denk bölümlerinden" mezun olup başvuru yapabilen adayların başvurularının değerlendirmeye alınabilmesi için e-Devlet başvurusu sırasında "ek dosya" kısmında bulunan "Denklik Gösterir Belge" alanına ilgili dokümanı mutlaka yüklemeleri gerekmektedir. e-Devlet üzerinde mezuniyet bilgileri bulunan adayların denklik belgesi ibraz etmesine gerek yoktur.

h) **Mesleki Tecrübe Belgesi:** Genel şartların (d) bendinde ve özel şartların ilgili maddelerinde belirtilen mesleki tecrübe kriterlerini belgelendirmek için adayın çalıştığı kurum/kuruluşlardan edinebileceği ve yetkili kişi tarafından kaşe ve ıslak imza ile onaylanmış ya da elektronik imzalı belgenin sisteme yüklenmesi gerekmektedir. Mesleki tecrübe belgesini imzalayan kişilerin erişilebilir telefon, e-posta ve adres bilgileri ile pozisyon bilgilerinin de aynı belge içerisinde yer alması gerekmektedir. Başvuru değerlendirme komisyonu, sağlanan bilgi ve belgelerin doğruluğunu teyit etmek isterse, bu bilgileri ve belgeleri onaylayan gerçek ve/veya tüzel kişilerle iletişime geçebilecektir. Sağlanan bilgi ve belgelerin doğruluğu teyit edilmezse adayın başvurusu geçersiz sayılacaktır. Adayın başvuru yaptığı tarih itibari ile mesleki tecrübe süresini doldurmuş

olması gerekmektedir. Mesleki tecrübe sürelerinde, lisans mezuniyeti sonrasındaki hizmet süreleri dikkate alınacaktır.

i) **SGK Tescil ve Hizmet Dökümü/İşyeri Unvan Listesi:** Mesleki tecrübe belgesinde belirtilen pozisyonda çalışıldığının kontrolü amacıyla üzerinde barkod ve doğrulama kodu bulunan SGK Tescil ve Hizmet Dökümü/İşyeri Unvan Listesi e-Devlet'ten alınmalı ve sisteme yüklenmelidir (https://www.turkiye.gov.tr/sgk-tescil-ve-hizmet-dokumu). Mesleki tecrübe belgesinin SGK Hizmet Dökümü ile uyumlu olması gerekmektedir.

j) **Onaylı transkript veya sertifika:** Genel şartların (e) bendinde ve özel şartların ilgili maddelerinde belirtilen güncel programlama dillerinden en az ikisini bildiğini gösterir onaylı transkript veya sertifikaların sisteme yüklenmesi gerekmektedir.
Mezun olunan fakültelerce verilen **transkript** içeriğinde öğretilen programlama dilleri açık biçimde belirtilmelidir. Aksi durumda bu derslerin içeriği ve hangi programların öğretildiği ile ilgili Bölüm Başkanlığı, Fakülte Dekanlığı ve/veya Üniversite Rektörlüğünden onaylı veya barkodlu ders açılım belgesi, transkript ile birlikte e-Devlet Başvurusu sırasında yüklenmelidir.
Sertifikalar (kişinin belirli bir konuda bilgi ve beceri düzeyini resmi olarak kanıtlayan, ölçme ve değerlendirmeye dayalı bir yeterlilik belgesi), verildikleri kuruluşun belirlediği sertifika geçerlilik sorgulama yöntemleriyle Üniversitemiz tarafından doğrulanacaktır. Sunulan sertifikaların doğrulanabilmesi için sertifika numarası, sorgulama ve doğrulama adresleri, sorgulama şifresi gibi bilgi ve belgelerin sağlanması adayın sorumluluğundadır. Sağlanan bilgi ve belgelerle sertifikanın geçerliliği teyit edilemezse söz konusu sertifika dikkate alınmayacaktır. Resmi sertifika dışındaki belgeler kabul edilmeyecektir.
-Adaylardan gerekli durumlarda; sisteme yüklenen belgelerin asılları istenebilecektir.

4- BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ, BAŞVURU SONUÇLARININ DUYURULMASI

a) Başvuruların incelenmesi sonucunda genel ve özel şartları sağlayan ve usulüne uygun olarak başvuru yapan adaylardan KPSS P3 puanının yüzde yetmişi (%70) (KPSS puanı olmayan veya belge ibraz etmeyen adayın KPSS puanı 70 (yetmiş) olarak dikkate alınır) ile Yabancı Dil Sınav puanının yüzde otuzunun (%30) (Belge ibraz etmeyenlerin yabancı dil puanı 0 (sıfır) olarak değerlendirilir.) toplamı esas alınarak her pozisyon için sıralama yapılacak ve aday listesi oluşturulacaktır.
b) Aday listesine göre en yüksek puandan başlanarak ilan edilen her pozisyon sayısının 10 (on) katı kadar aday sınava çağrılacaktır.
c) Sınava katılmaya son sırada hak kazanan adaylardan aynı puana sahip birden fazla adayın bulunması halinde, bu adayların tamamı sınava kabul edilecektir.
d) Yazılı sınava girme hakkı kazanan adayların listesi, sınav tarihi ve yeri, Üniversitemiz Bilgi İşlem Daire Başkanlığı internet sayfasında (https://bidb.metu.edu.tr) ve Personel Daire Başkanlığı internet sayfasında (https://pdb.metu.edu.tr) ilan edilecektir. Bu ilan tebliğ mahiyetinde olacağından, ilgililere ayrıca tebligat yapılmayacaktır. Ayrıca adaylar sınavlarına ilişkin bilgileri Kariyer Kapısı üzerinden görüntüleyebileceklerdir.

5- SINAVIN ŞEKLİ VE KONULARI

a) Sıralamaya giren adaylar **yazılı sınava** tabi tutulacaktır.
b) Yazılı sınava katılmaya hak kazanan adaylar sınavda kimlik tespitinde kullanılmak üzere T.C. Kimlik Kartı veya Sürücü Belgesini yanlarında bulunduracaklardır. Sınava katılma hakkını elde edemeyen başvuru sahiplerine herhangi bir bildirimde bulunulmayacak olup, başvuru evrakları iade edilmeyecektir.

c) Sınav konuları, başvuru pozisyonlarına göre değişiklik göstermektedir. Sınav konuları her pozisyon için başvurulan pozisyona ait temel bilgileri ve pozisyon için ilan edilen genel ve özel şartlar içerisinde yer alan bütün konuları kapsayacaktır.

6- SINAV SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Sınavda başarılı olmak için yazılı sınavdan 100 (yüz) tam puan üzerinden **en az 70 (yetmiş) tam puan** alınması zorunludur. Adaylar nihai başarı derecelerine göre sıralamaya tabi tutulacak ve **kontenjan sayısı kadar asıl ve yedek aday** belirlenecektir. Puan eşitliği halinde sırasıyla iş tecrübesi, daha fazla programlama dili bildiğini belgeleme, yüksek lisans mezunu olunması, İngilizce dil puanının yüksek olması dikkate alınmak suretiyle değerlendirme yapılacaktır.

7- SINAV SONUÇLARININ İLANI, İŞE BAŞLAMA ve DİĞER HUSUSLAR

a) Başarı sırasına göre belirlenecek asıl ve yedek olarak kazanan adayların listesi Üniversitemiz Bilgi İşlem Daire Başkanlığı internet sayfasında (https://bidb.metu.edu.tr) ve Personel Daire Başkanlığı internet sayfasında (https://pdb.metu.edu.tr) ilan edilecektir. Ayrıca adaylar, yerleştirme bilgilerini Kariyer Kapısı Platformu üzerinden de görüntüleyebilecektir. Listede adı bulunan asıl adaylara en geç 5 (beş) iş günü içerisinde postalanmak suretiyle yapılacak bildirimde; (arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması yapılmak şartı ile) tebligatın yapıldığı tarihten itibaren en geç 10 (on) iş günü içerisinde sözleşme imzalamak, sözleşmede belirtilecek tarihte işe başlamak ve varsa istenecek belgeleri teslim etmek üzere müracaat etmeleri istenir.

b) Arşiv araştırması yapıldıktan sonra kendilerine tebligat yapıldığı halde Üniversitemize tebligat tarihinden itibaren 10 (on) iş günü içerisinde müracaat etmeyen, sözleşme imzaladığı halde sözleşmede belirtilen sürede işe başlamayan veya bu sürenin dolduğu gün itibariyle 15 (on beş) günü geçmeyen ve belgeyle ispat edilebilen kabul edilebilir mazeretini bildirmeyen adaylar, hakkından feragat etmiş sayılır.

c) Asıl adaylardan, hakkından feragat etmiş sayılanların yerine ilan edilmiş yedek aday bulunması halinde, bunların işe başlama işlemleri hakkında da yukarıda belirtilen esaslar uygulanır.

d) İlan edilen pozisyonlara atanmaya hak kazanan adaylardan gerçeğe aykırı belge verenler ya da beyanda bulunduğu tespit edilenler ile istenilen şartlardan herhangi birini taşımadığı sonradan anlaşılanların sözleşmeleri yapılmış ise derhal fesih edilecektir. Ayrıca, gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar hakkında hukuki işlem yapılacaktır.

8- SÖZLEŞME ÜCRETİ

Sözleşmeli Bilişim Personeline, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 6 ncı maddesi hükmü uyarınca sözleşme ücreti dışında herhangi bir ad altında (ek ödeme, fon, fazla mesai v.s.) başkaca bir ödeme yapılamaz. Aylık brüt sözleşme ücret tavanı, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesine göre istihdam edilenler için 06/06/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 3 üncü maddesinde tespit edilen sözleşme ücreti tavanı tutarının Özel Şartlar başlığı altında her bir pozisyon için belirtilen katların çarpımı sonucu bulunacak tutar olacaktır. Ancak Üniversite, tavan ücretin altında sözleşme düzenlemeye ve ödeme yapmaya yetkilidir.